

TEORIE SOCIÁLNÍ PRÁCE III.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Radka Michelová

Humanistické a existenciální teorie

- V rámci teorií se považovány oba směry za humanistické.
- Soustředění na člověka jako autonomní osobnost, která má hodnotu za všech okolností.
- Zaměření na vnitřní svět, otázka smyslu či vztahu k transcendentálním kategoriím.

Humanistické a existenciální teorie

Úkoly soc. pracovníka - pomáhat:

- lidem v reflexi sebe sama
- v odhalování významů, které pro ně prožívaná situace může mít
- chápat i to, jak jejich interpretace světa a zkušeností na ně zpětně působí

Humanistické a existenciální teorie

- Předpoklad, že názory, postoje a interpretace každého jednotlivce jsou platné a cenné.
- Spjaty s konstruktivistickým pohledem
- Soc. pracovník pomáhá odhalovat svým klientům různé významy jejich zkušeností
- S klientem se jedná partnersky, jako s expertem na vlastní život.

Humanistické a existenciální teorie

Přístup orientovaný na klienta

Carl R. Rogers – ovlivnil poradenství.

Důležité zejména zjištění o charakteru podmínek, které podmiňují úspěšnou práci s klientem.

Jak přistupuje pracovník ke vztahu s klientem a jak tento vztah vnímá klient.

Humanistické a existenciální teorie

Pracovník usiluje o:

- kongruenci a opravdovost
- bezpodmínečnou pozitivní zpětnou vazbu
- empatii

Humanistické a existenciální teorie

- Přístup nedirektivní a nehodnotící, součástí je aktivní naslouchání a autentické přátelství.
- Předpokládá klientovu jedinečnosti, odmítá diagnózu a klasifikaci podmínek. Osobnost chápána jako proces, je neustále ve vývoji, nikdy není zcela hotová.
- Důležitý moment – svoboda. Zážitek svobody = terapeutický efekt – zničení toho, co klienta svazovalo.

Humanistické a existenciální teorie

Existenciální motivy:

- optika subjektivity,
- důraz na kreativitu,
- svobodná bytost.

Východisko pro řešení problému – vnitřní aktivita klienta, důležitý prvek vztahu.

Humanistické a existenciální teorie

Transakční analýza

Eric Berne – zpočátku psychoanalytické pojetí, Rogersovy termíny.

Princip:

- lidé jsou odpovědné, autonomní jednotky, které mají potenciál řídit vlastní životy a řešit své problémy.

Humanistické a existenciální teorie

1) Strukturální analýza.

Osobnost – tři úrovně nazírání na svět:

- rodičovská
- dětská
- dospělá

Humanistické a existenciální teorie

2) Transakční analýza – jak jednotlivé úrovně osobnosti vstupují do interakce s úrovněmi osobnosti druhého.

Transakce – interakce mezi úrovněmi osobností.

V praxi se poradce snaží zjistit, které osobnostní úrovně jsou uplatňovány v průběhu transakcí a snaží se pomoci komunikovat konstruktivněji.

Humanistické a existenciální teorie

Životní pozice	Význam
<i>Já jsem OK-Ty jsi OK</i>	<i>Pozitivní vliv hodnocení vlastní osoby i ostatních</i>
<i>Já jsem OK-Ty nejsi OK</i>	<i>Sebehodnocení pozitivní, hodnocení druhých negativní. Tendence obviňovat druhé, kritizovat je</i>
<i>Já nejsem OK-Ty jsi OK</i>	<i>Sebehodnocení negativní, hodnocení druhých pozitivní. Tendence cítit se jako méněcenný a nekompetentní</i>
<i>Já nejsem OK-Ty nejsi OK</i>	<i>Kritický postoj jak vůči sobě, tak vůči druhým.</i>

Humanistické a existenciální teorie

- Transakční analýza spjata s teorií komunikace.
- Humanistická východiska – lidé jsou odpovědné, autonomní jednotky, mají potenciál řídit své životy a řešit své problémy.
- Existenciální – důraz na vztah, vnitřní aktivitu, interpretativnost.

Humanistické a existenciální teorie

Existencialismus a sp podle Neila Thompsona
Soustředil se na ontologii, rozebírá způsob, jak
chápe člověka a jeho bytí.

Základní pojem existenciální sociální práce – bytí:

- bytí-o-sobě
- bytí-pro-sebe

Humanistické a existenciální teorie

- Intencionalita lidského jednání – cílevědomé zaměření.
- Absurdita života – nemá žádný konečný smysl.
- Fakticita neruší kontingenci (možnost jednat a vnější podmínky měnit).
- Falešná víra – neúplné přijímání vlastní svobody, utíkání před touto skutečností, vede k akceptaci rigidních soc. hranic a falešné soc. stability

Humanistické a existenciální teorie

Existenciální analýza a logoterapie

V. E. Frankl – základní lidskou potřebou je vůle ke smyslu.

Redefinice pomáhajících profesí – úlohou ne odhalení vytěsněných zážitků a přání ani uschopnění měnit prostředí či zabezpečení chybějících zdrojů, ale pomoc při nalézání, akceptování a naplnění vlastního smyslu.

Humanistické a existenciální teorie

Existenciální frustrace je příčinou řady nemocí doby:

- fatalistický postoj k životu,
- provizorní postoj k životu,
- kolektivistické myšlení,
- fanatismus.

Humanistické a existenciální teorie

Jedna z příčin v rostoucím civilizačním tempu.

Další charakteristikou – úzkost, strach – strach z nudy!

Provizorní postoj k životu, mimo snahy aktivně život utvářet.

Humanistické a existenciální teorie

- Otázka svobody člověka
- Otázka po smyslu života
- Hodnoty:
 - tvůrčí
 - zážitkové hodnoty
 - postojové hodnoty
 - hodnoty jako pól noogenní dynamiky (dynamika vztahu, který vzniká v prostoru mezi tím co je a co má být)

Humanistické a existenciální teorie

Logoterapie

- Navazuje na existenciální analýzu – překlad z jazyka filozofie do jazyka terapeutické metody.
- Cesta úcty k pacientovi jako bytosti obdařené svobodou a odpovědností.

Humanistické a existenciální teorie

- Jasně oddělení osudových faktorů a svobodného postoje a jednání.
- Pomáhající rozhovor – zaměřit pozornost na volné kapacity, které může využít, nejen reinterpretace , ale probuzení motivace.
- Posílit vědomí svobody, pomoc při nalézání osobních úkolů a cílů.

Humanistické a existenciální teorie

Specifické logoterapeutické metody:

- paradoxní intence
- dereflexe
- společný jmenovatel